

Projekts (1. variants)

[Datums]
Rīgā

Noteikumi Nr. _____

Krājaizdevu sabiedrību aktīvu un ārpusbilances saistību novērtēšanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar
Krājaizdevu sabiedrību likuma
20. panta trīspadsmito daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka Latvijas Republikā reģistrētām krājaizdevu sabiedrībām (turpmāk – sabiedrība) prasības aktīvu un ārpusbilances saistību novērtēšanai.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1. patiesā vērtība – summa, kāda tiktu saņemta, pārdodot aktīvu, vai tiktu maksāta, izpildot saistības parastā darījumā starp tirgus dalībniekiem minētā aktīva vai saistību novērtēšanas datumā;

2.2. tīrā atgūstamā vērtība – aplēsts naudas vai tās ekvivalentu daudzums, ko var iegūt, pārdodot kādu aktīvu parastās saimnieciskās darbības gaitā, un kas ir samazināts par izmaksām, kuras saistītas ar pārdošanu;

2.3. pašreizējā vērtība – nākotnes izejošās vai ienākošās naudas plūsmas tagadnes vērtība, kas diskontēta, lai atspoguļotu naudas vērtību laikā;

2.4. bilances vērtība – aktīva vērtība pirms uzkrājumiem vērtības samazinājumam;

2.5. parāds – sabiedrības prasību kopsumma (pamatsumma un uzkrātie procenti) pret parādnieku;

2.6. nodrošinājums – noguldījums, vērtspapīri, kustamā manta vai nekustamais īpašums, kuri ir iekļāti uz līguma pamata, par ko ir izdarīts ieraksts atbilstošajā reģistrā, un kuri aizdevējam kalpo kā kredīta atmaksas avots gadījumā, ja aizņēmējs nespēj nodrošināt parāda samaksu;

2.7. no nodrošinājuma atkarīgs kredīts – kredīts, kura atmaksas primārais vai vienīgais avots ir nodrošinājuma pārdošana;

2.8. procentu kapitalizācija – uzkrāto procentu pieskaitīšana kredīta pamatsummai vai to samaksa uz aizņēmējam izsniegta jauna kredīta rēķina;

2.9. kredīta pārstrukturēšana – tādu atvieglojumu piešķiršana aizņēmējam ekonomisku vai juridisku iemeslu, kas saistīti ar aizņēmēja finansiālām grūtībām, dēļ, kurus citā gadījumā sabiedrība nebūtu piešķīrusi un kuri var izpausties kā:

2.9.1. jebkāda kredīta nosacījuma atvieglošana, piemēram, kredīta termiņa pagarināšana, kredīta maksājumu atlikšana, procentu kapitalizācija, sākotnējās procentu likmes samazināšana;

2.9.2. nodrošinājuma vai cita aktīva pārņemšana pilnīgai vai daļējai kredīta atmaksai;

2.9.3. sākotnējā aizņēmēja aizstāšana vai papildu aizņēmēja iesaistīšana;

2.10. finansiālas grūtības – tādas aizņēmēja finansiālā stāvokļa izmaiņas, kuru dēļ ir radušās vai tuvā nākotnē radīsies grūtības izpildīt finanšu saistības pilnā apmērā bez nodrošinājuma pārdošanas;

2.11. uzkrājumi – izveidotie uzkrājumi bilances aktīvu posteņu (kredītu, parāda vērtspārīru) vērtības samazinājumam, kā arī ārpusbilances saistību vērtības korekcijas.

3. Noteikumi attiecas uz finanšu aktīviem, kas ir parāda instrumenti, tai skaitā kredītiem, kā arī ārpusbilances saistībām, kurām piemīt kredītrisks, tas ir, zaudējumu rašanās iespēja gadījumā, ja parādnieks nespēs vai atteiksies pildīt līguma nosacījumiem atbilstošās saistības pret sabiedrību.

II. Aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitātes novērtēšana

4. Sabiedrība izveido aktīvu kvalitātes novērtēšanas sistēmu, lai savlaicīgi novērtētu aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitāti un noteiktu zaudējumu apmēru, ņemot vērā šo noteikumu prasības.

5. Par aktīvu kvalitātes novērtēšanas sistēmas izveidošanu un efektīvu darbību atbild sabiedrības valde. Tā regulāri pārskata un novērtē aktīvu kvalitātes vērtēšanas rezultātus un izveidoto uzkrājumu pietiekamību.

6. Lai savlaicīgi noteiktu aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitātes pārmaiņas, sabiedrība:

6.1. katru reizi, kad sabiedrības rīcībā nonāk informācija, kas norāda, ka notikusi būtiska kāda aktīva vai kādu ārpusbilances saistību kvalitātes pasliktināšanās, novērtē tās ietekmi uz aktīva vai ārpusbilances saistību klasifikāciju;

6.2. ne retāk kā reizi ceturksnī veic aktīvu kvalitātes novērtēšanu, balstoties uz pamatsummas un procentu maksājumu kavējuma dienu aprēķinu;

6.3. ne retāk kā reizi ceturksnī novērtē kredītpējas pasliktināšanos un procentu maksājumu kavējuma dienas kredītiem, kuru atmaksa paredzēta termiņa beigās vai kuri ir no nodrošinājuma atkarīgi kredīti;

6.4. ne retāk kā reizi gadā veic aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitātes novērtēšanu, pamatojoties uz vispusīgu, dokumentētu un konsekventi piemērojamu aktīvu portfeļa analīzi.

7. Sabiedrības revīzijas komisija ne retāk kā reizi gadā veic portfeļa kvalitātes novērtējumu un sniedz savu vērtējumu sabiedrības valdei.

8. Sabiedrība atzīst aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitātes pasliktināšanos, ja sabiedrībai nav pamatotas pārliecības, ka tā varēs atgūt visu parādu saskaņā ar līguma noteikumiem.

9. Sabiedrība aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitātes pasliktināšanās rezultātu grāmatvedības uzskaitē atzīst periodā, kad notikusi aktīvu vai ārpusbilances saistību kvalitātes pasliktināšanās.

10. Sabiedrība, novērtējot aktīvu un ārpusbilances saistību kvalitāti, novērtē kredītņēmēja kredītpēju, tai skaitā:

10.1. kredītņēmēja kredītvēsturi;

10.2. kredītņēmēja finansiālo stāvokli;

10.3. kredītņēmēja saimnieciskās darbības rezultātus un perspektīvas;

10.4. maksāspējīga galvinieka esamību;

10.5. aizņēmēja pašreizējās un prognozējamās naudas plūsmas pietiekamību parāda samaksai;

10.6. nodrošinājuma vērtību;

10.7. līgumā noteikto parāda samaksas termiņa ievērošanu;

10.8. zaudējumu rašanās risku gadījumā, ja aizņēmējs, kas nav Latvijas Republikas rezidents, nespēs atbilstoši līguma noteikumiem pildīt saistības pret sabiedrību tās valsts politisko, sociālo vai ekonomisko apstākļu dēļ, kuras rezidents viņš ir;

10.9. valūtas risku, ja kredīts ir izsniegts no aizņēmēja ienākumiem atšķirīgā valūtā.

11. Sabiedrība dokumentē kredītņēmēja kredītspējas novērtējumu pirms kredīta piešķiršanas, pirms kredīta līguma nosacījumu maiņas (tai skaitā kredīta pārstrukturēšanas), kā arī kredītam, kas klasificēts kā zemstandarta vai šaubīgs saskaņā ar šo noteikumu 22. un 23. punktu. Sabiedrība novērtējumā izmanto tai pieejamos informācijas avotus (piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās izziņas par ienākumiem, konta izrakstus, noslēgtos līgumus, kas apliecina aizņēmēja pašreizējās un prognozējamās naudas plūsmas).

12. No nodrošinājuma atkarīgu kredītu vērtē, pamatojoties uz kredīta nodrošinājuma patieso vērtību.

13. Nodrošinājuma esamība neaizstāj kredītņēmēja kredītspējas novērtēšanu un nepieciešamās informācijas saņemšanu no parādnieka. Nodrošinājums nav noteicošais kritērijs, pieņemot lēmumu par kredīta piešķiršanu, un to neuzskata par primāro kredīta atmaksas avotu, izņemot kredītu, kura līgumā ir paredzēta kredīta atmaksa no nodrošinājumā esošā īpašuma realizācijas vai sabiedrība ir saņēmusi likvīdu finanšu nodrošinājumu.

14. Lai atzītu nodrošinājumu par piemērotu, sabiedrība pārliecinās par nodrošinājuma pārņemšanas vai pārdošanas iespējām, apdrošināšanas esamību un citiem nosacījumiem. Ja nodrošinājums atrodas ārpus Latvijas, sabiedrība papildus novērtē ar to saistītos tiesiskos riskus valstī, kurā atrodas nodrošinājums.

15. Kredīta nodrošinājuma patieso vērtību nosaka, ievērojot piesardzības principu. Ja kredīta nodrošinājums ir likvīds, par šāda nodrošinājuma patieso vērtību pieņem tā tirgus vērtību vai tīro atgūstamo vērtību, ja ar pārdošanu saistītās izmaksas ir būtiskas. Ja nodrošinājumu nevar pārdot likvīdā tirgū, tā patieso vērtību nosaka kā no nodrošinājuma pārdošanas paredzamās naudas plūsmas pašreizējo vērtību.

16. Sabiedrība, vērtējot kredīta procentu samaksas termiņu ievērošanu aizņēmēja kredītvēsturē, ņem vērā, vai ir veikta procentu samaksa vai notikusi procentu kapitalizācija.

17. Procentu kapitalizācija ir ekonomiski pamatota, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

17.1. aizņēmējs spēj samaksāt parādu no saviem regulārajiem ienākumiem;

17.2. procentu kapitalizācija ir paredzēta sākotnējā līgumā un aizņēmēja prognozējamā naudas plūsma ir pietiekama, lai veiktu parāda samaksu līgumā paredzētajā termiņā;

17.3. procentu kapitalizācija veikta ne vairāk kā divu līgumā paredzēto secīgo procentu maksājumu vietā un kopējais laika periods, par kuru procenti ir kapitalizēti, nepārsniedz sešus mēnešus.

18. Ja procentu kapitalizācija nav ekonomiski pamatota, kapitalizētie procenti ir uzskatāmi par kavētiem procentiem un procentu samaksas kavējums tiek rēķināts, skaitot no termiņa, kas noteikts līgumā pirms procentu kapitalizācijas.

III. Aktīvu klasifikācija

19. Sabiedrība, pamatojoties uz kredītu novērtējumu, klasificē kredītus kā standarta, uzraugāmus, zemstandarta, šaubīgus un zaudētus kredītus.

20. Standarta kredīts ir kredīts, kuram nav pazīmju, ka tas netiks atmaksāts pilnā apmērā. Kā standarta kredītus klasificē kredītus, kuriem:

20.1. aizņēmējs veic parāda samaksu saskaņā ar līgumā noteiktajiem termiņiem vai kavē parāda samaksu līdz 30 dienām;

20.2. nav gaidāmas problēmas ar kredīta atmaksu, jo kredītņēmēja pašreizējā un prognozējamā naudas plūsma ir pietiekama, lai samaksātu parādu;

20.3. ja kredīta atmaksa paredzēta termiņa beigās vai tas ir no nodrošinājuma atkarīgs kredīts:

20.3.1. nodrošinājuma vērtība (tai skaitā piespiedu pārdošanas gadījumā) pārsniedz parāda summu;

20.3.2. nodrošinājumu var savlaicīgi pārdot, jo pastāv likvids tirgus;

20.3.3. sabiedrībai nav tiesisku šķēršļu nodrošinājuma atsavināšanai.

21. Uzraugāms kredīts ir kredīts, kurš sabiedrības valdei pastiprināti jākontrolē, jo tam piemīt potenciāla nedrošība, kas, ja situācija netiek mainīta, nākotnē var ietekmēt parāda samaksu un sabiedrībai radīt zaudējumus. Kā uzraugāmus kredītus klasificē kredītus, kuriem:

21.1. vērojamas aizņēmēja darbības pasliktināšanās tendences, bet ne tik nozīmīgas, lai apdraudētu parāda samaksu;

21.2. konstatēti darījumi ar aizņēmēju, kas pārsniedz sabiedrības kredītriska pārvaldīšanas politikās un procedūrās noteiktos limitus;

21.3. ekonomiskie vai tirgus apstākļi var nelabvēlīgi ietekmēt aizņēmēju vai nozari, kurā aizņēmējs darbojas;

21.4. tas ir pārstrukturēts kredīts vienu gadu kopš pārstrukturēšanas dienas vai ilgāk, ja citas pazīmes liecina par uzraugāma kredīta statusu, piemēram, aizņēmējs kavē maksājumus;

21.5. aizņēmējs kavē pamatsummas vai procentu samaksu no 31 līdz 90 dienām;

21.6. kredīta atmaksa paredzēta termiņa beigās vai tas ir no nodrošinājuma atkarīgs kredīts, nodrošinājuma stāvoklis ir pasliktinājies, bet tā vērtība joprojām sedz kredīta atlikumu un nav šķēršļu nodrošinājuma realizācijai.

22. Zemstandarta kredīts ir kredīts, kuram ir skaidri izteikta nedrošības pakāpe, kas liek apšaubīt pilnu parāda samaksu, un kurš sabiedrībai radīs zaudējumus, ja šī nedrošība netiks novērsta. Kā zemstandarta kredītus klasificē kredītus, kuriem:

22.1. sabiedrība saņem neapmierinošu kārtējo informāciju par aizņēmēja finansiālo stāvokli vai neatbilstošu dokumentāciju par kredīta nodrošinājumu un parāda samaksas avotiem;

22.2. aizņēmējs kavē kredīta pamatsummas vai procentu samaksu 91 līdz 180 dienas;

22.3. ja kredīta atmaksa paredzēta termiņa beigās vai tas ir no nodrošinājuma atkarīgs kredīts:

22.3.1. nodrošinājuma vērtība ir mazāka nekā kredīta atlikums, taču starpība nav būtiska;

22.3.2. nodrošinājumam ir zema likviditāte.

23. Šaubīgs kredīts ir kredīts, kura dēļ sabiedrībai ir liela varbūtība ciest zaudējumus, novērtēšanas laikā nav iespējams precīzi noteikt zaudējumu apmēru, bet ir pamatotas iespējas daļēji atgūt kredītu. Kā šaubīgus kredītus klasificē kredītus, kuriem:

23.1. aizņēmējam ir likviditātes problēmas, finansiālas grūtības vai faktiskas maksātnespējas pazīmes;

23.2. aizņēmējs kavē kredīta pamatsummas vai procentu samaksu vairāk nekā 180 dienas, bet kredītam ir nodrošinājums;

23.3. no nodrošinājuma atkarīga kredīta nodrošinājuma stāvoklis un tā kontroles iespējas izraisa pamatotas šaubas par kredīta atmaksu.

24. Zaudēts kredīts ir kredīts, kuram novērtēšanas brīdī nav reālas vērtības vai to nav iespējams noteikt, jo sabiedrības rīcībā nav aizņēmēja kredītspēju apliecināšu dokumentu. Kā zaudētus kredītus klasificē kredītus, kuriem:

24.1. aizņēmējs parāda samaksu kavējis vairāk nekā 180 dienas un kredītam nav nodrošinājuma vai nodrošinājums nav atgūstams saprātīgā termiņā vai ir atgūstams nebūtiskā apjomā salīdzinājumā ar kredīta atlikumu;

24.2. aizņēmējs ir miris, atrodas bezvēsts prombūtnē vai ir pārtraucis darbību;

24.3. aizņēmējs ar tiesas nolēmumu atzīts par maksātnespējīgu.

25. Kredītu, kuram nav noteikts parāda samaksas grafiks (piemēram, konta debeta atlikumu (overdraftu), kredītliniju) vai kredīta atmaksa paredzēta termiņa beigās un kredītam nav nodrošinājuma, un kredītu, kuram ir grūti nodalīt pamatsummas samaksu un procentu samaksu, līdz ar to ir grūti noteikt procentu maksājumu kavējumus, klasificē ne augstāk kā zemstandarta, ja izpildīts vismaz viens no šādiem kritērijiem:

25.1. pēdējo 90 dienu laikā nav veikti maksājumi (tai skaitā procentu maksājumi) vai, ja tie ir veikti, samaksātā summa ir mazāka nekā procentu summa, kura uzkrāta attiecīgajā periodā;

25.2. konta debeta atlikums pārsniedz apstiprināto limitu par 10 procentiem vai 30 dienas pēc kārtas – par jebkādu summu;

25.3. konta debeta atlikums pieļauts 30 dienas pēc kārtas un kontam nav apstiprināti konta debeta atlikuma limiti;

25.4. ir beidzies kredīta izmantošanas termiņš, maksājumi kavēti vairāk nekā 30 dienas un nav apstiprināts jauns konta debeta atlikuma limits.

26. Ja vienam aizņēmējam izsniegti vairāki kredīti, sabiedrība piešķir klasifikāciju katram kredītam atsevišķi un zemāko klasifikāciju (ar augstāku riska pakāpi) piemēro visiem šim aizņēmējam izsniegtajiem kredītiem.

27. Ja aizņēmējs ietilpst savstarpēji saistītu klientu grupā un vismaz vienai personai no šīs grupas izsniegtais kredīts ir klasificēts kā šaubīgs vai zaudēts, visus pārējos šā aizņēmēja kredītus nedrīkst klasificēt augstāk kā uzraugamus.

28. Izņēmuma gadījumā kredītus, kuri ir izsniegti vienam aizņēmējam vai aizņēmējam, kas ietilpst savstarpēji saistītu klientu grupā, var klasificēt citādi, nekā noteikts šo noteikumu 26. un 27. punktā, ja sabiedrība šādu lēmumu var atbilstoši pamatot.

29. Sabiedrība var paaugstināt kredīta klasifikāciju vienīgi tad, ja tās rīcībā ir objektīvi pierādījumi, ka būtiski uzlabojusies aizņēmēja kredītspēja:

29.1. kredīta pamatsumma un procenti, kuru maksāšanas termiņš bija nokavēts, ir samaksāti vai aizņēmējs ir atsācis veikt šos maksājumus līgumā paredzētajā apmērā un termiņā, turklāt veicis vismaz trīs maksājumus pēc kārtas;

29.2. aizņēmēja pašreizējā naudas plūsma un naudas plūsmas prognoze ir pozitīva un stabila.

30. Pārējos finanšu aktīvus un ārpusbilances saistības sabiedrība vērtē pēc tādiem pašiem principiem kā kredītus.

IV. Uzkrājumi nedrošiem parādiem

31. Aktīviem un ārpusbilances saistībām, ko sabiedrība klasificē zemāk nekā standarta, tā veido uzkrājumus. Uzkrājumu apmēru nosaka procentos no aktīvu bilances vērtības un ārpusbilances saistību pamatvērtības, un to apmērs nav mazāks par:

- 31.1. 10 procentiem – uzraugāmajiem kredītiem;
- 31.2. 30 procentiem – zemstandarta kredītiem;
- 31.3. 60 procentiem – šaubīgajiem kredītiem;
- 31.4. 100 procentiem – zaudētajiem kredītiem.

32. Ja sabiedrība plāno pārņemt kredīta nodrošinājumu, uzkrājumu apmēru nosaka kā parāda summas un nodrošinājuma patiesās vērtības starpību, no kuras atskaita ar nodrošinājuma pārņemšanu saistītās izmaksas.

33. Sabiedrība var aprēķināt uzkrājumu apmēru aktīviem un ārpusbilances saistībām arī kā:

- 33.1. starpību starp parāda summu saskaņā ar līgumu un paredzamās nākotnes naudas plūsmas pašreizējo vērtību, ja laika faktors ir būtisks. Paredzamās nākotnes naudas plūsmas diskontēšanai piemēro kredīta procentu likmi saskaņā ar sākotnējā kredītliguma noteikumiem;
- 33.2. starpību starp parāda summu un nodrošinājuma patieso vērtību gadījumos, kad kredīts ir no nodrošinājuma atkarīgs kredīts. Ja ar nodrošinājuma pārdošanu saistītās izmaksas ir būtiskas, nodrošinājuma patiesā vērtība ir tā tīrā atgūstamā vērtība.

34. Uzkrājumus uzkrātajiem ienākumiem veido, ja nav pamatotas pārliecības par to saņemšanu atbilstoši kredīta līgumam. Ja procentu ienākumu samaksas termiņa nokavējums ir vairāk nekā 90 dienas vai samaksas termiņš nav iestājies, bet kredīts ir klasificēts zemāk nekā uzraugāms kredīts, sabiedrība pārtrauc ienākumu atzīšanu peļņas vai zaudējumu aprēķinā un izveido uzkrājumus šāda kredīta uzkrātajiem ienākumiem 100 procentu apmērā, turpinot šādu uzkrāto ienākumu uzskaiti ārpusbilancē individuālā kredīta subkontā.

35. Ja nav iespējams nodalīt pamatsummas un procentu maksājumus, uzkrājumus veido pamatsummai un uzkrātajiem procentiem kopā.

V. Kredītu vērtēšana grupās

36. Kredītus, kurus sabiedrība saskaņā ar tās politiku nevērtē individuāli, jo tie ir nelieli un individuālas vērtēšanas izmaksas ir nesamērīgas, uzkrājumu noteikšanai apvieno grupās. Grupas veido, pamatojoties uz līdzīga rakstura riskiem, piemēram, kredīta veidu (patēriņa kredīts, overdrafts), darbības nozari, informāciju par aizņēmēja ienākumiem un to stabilitāti, kavējumiem, pārstrukturēšanu un citiem faktoriem.

37. Sabiedrība izmanto informāciju par vēsturiskajiem zaudējumiem nākotnes naudas plūsmas noteikšanai un nodrošina, ka informācija par vēsturiskajiem zaudējumiem tiek piemērota aktīvu grupām, kuru kredītriska parametri ir līdzīgi aktīvu grupām, kuru vēsturiskā zaudējumu likme tiek izmantota. Uzkrājumu apmēru viendabīgo kredītu grupai nosaka, pamatojoties uz parāda samaksas termiņu ievērošanu kā galveno kritēriju, ņemot vērā pieredzi, kas uzkrāta, analizējot viendabīgo kredītu grupas iepriekšējo periodu zaudējumus, pašreizējos ekonomiskos apstākļus un citus būtiskus faktoros.

38. Ja sabiedrības rīcībā ir informācija, kas liecina par konkrēta kredīta, kas iekļauts grupā, būtisku kredītriska pieaugumu, kredītu no grupas izslēdz un vērtē individuāli vai iekļauj citā kredītu grupā atbilstoši kredīta riska parametriem.

39. Ja sabiedrība izmanto aktīvu novērtēšanu grupās, tā sabiedrības iekšējos normatīvajos dokumentos nosaka kritērijus kredītu apvienošanai grupā un uzkrājumu likmes noteikšanai izmantoto metodi.

VI. Pārstrukturētie kredīti

40. Pārstrukturēta kredīta bilances vērtību samazina līdz aplēstai tās atgūstamajai vērtībai, ņemot vērā visus piešķirtos atvieglojumus. Vērtības samazināšanās zaudējumus iegrāmato peļņas vai zaudējumu aprēķinā kredīta pārstrukturēšanas periodā.

41. Ja kredītam pirms pārstrukturēšanas ir izveidoti uzkrājumi, tā bilances vērtības samazinājumu kompensē, samazinot uzkrājumus.

42. Pārstrukturētu kredītu vērtē un uzkrājumus veido saskaņā ar šo noteikumu prasībām, ņemot vērā aizņēmēja spēju pildīt saistības pret sabiedrību saskaņā ar mainītajiem līguma noteikumiem, kas noteikta, novērtējot aizņēmēja kredīspēju kredīta pārstrukturēšanas brīdī.

43. Ja pārstrukturēšanas gaitā parāda pilnīgai vai daļējai samaksai pārņemti kādi aktīvi un tie tiks izmantoti sabiedrības darbībā, šādus aktīvus grāmato patiesajā vērtībā to pārņemšanas brīdī, attiecīgi samazinot parāda summu par pārņemto aktīvu patieso vērtību, un turpmāk vērtē un atspoguļo tāpat kā līdzīgus bilances aktīvus saskaņā ar sabiedrības grāmatvedības politiku.

44. Pārstrukturēšanas rezultātā pārņemto kustamo vai nekustamo īpašumu, kura pārņemšanas vienīgais mērķis ir tā pārdošana parāda atgūšanai, grāmato tīrajā atgūstamajā vērtībā tā pārņemšanas brīdī. Ja pārņemtā kustamā un nekustamā īpašuma tīrā atgūstamā vērtība līdz pārdošanas brīdim kļūst mazāka nekā tā bilances vērtība, tīro atgūstamo vērtību koriģē, veidojot papildu uzkrājumus.

45. Ja sabiedrība, lai atgūtu kredītu, izmanto tiesības pārdot nodrošinājumu, neiegūstot īpašuma tiesības uz to, kredītu līdz nodrošinājuma pārdošanai turpina uzrādīt bilancē kā kredītu, kura vērtība nepārsniedz pārdodamā nodrošinājuma tīro atgūstamo vērtību.

VII. Kredītu un uzkrājumu uzskaitē

46. Sabiedrība veic kredītu un uzkrājumu uzskaiti šo noteikumu pielikumā noteiktajā kārtībā.

47. Sabiedrība katra izsniegtā kredīta pamatsummai, katra izsniegtā kredīta uzkrātajiem ienākumiem, viendabīgo kredītu grupai vai darījumam (kredīta pamatsummai un uzkrātajiem ienākumiem), kas grāmatots ārpusbilances posteņos, izveido atsevišķu uzskaites kontu kredīta pamatsummai, uzkrātajiem ienākumiem un uzkrājumiem.

48. Parādu (vai tā daļu), kurš ir novērtēts kā zaudēts un atzīts par neatgūstamu, 30 dienu laikā noraksta no bilances, attiecīgi samazinot šim parādam izveidotos uzkrājumus.

49. Ja parāda, kuram izveidoti uzkrājumi, kvalitāte ir uzlabojusies vai aizņēmējs parādu samaksā, izveidotos uzkrājumus attiecīgi samazina.

VIII. Noslēguma jautājumi

50. Noteikumi stājas spēkā 2025. gada 1. janvārī.

51. Atzīt par spēku zaudējušiem Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 27. oktobra normatīvos noteikumus Nr.199 "Krājaizdevu sabiedrību aktīvu un ārpusbilances saistību novērtēšanas normatīvie noteikumi" (Latvijas Vēstnesis, 2020, Nr. 214).

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Latvijas Bankas prezidents

M. Kazāks

Aktīvu un uzkrājumu uzskaitē

1. Uzkrājumu kredītiem un ārpusbilances saistībām palielināšana

Debets: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Izdevumi uzkrājumiem nedrošiem parādiem"

Kredīts: bilances pasīva konts "Uzkrājumi nedrošiem parādiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

2. Uzkrājumu uzkrātajiem ienākumiem palielināšana

Debets: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Izdevumi uzkrājumiem uzkrātajiem ienākumiem"

Kredīts: bilances pasīva konts "Uzkrājumi uzkrātajiem ienākumiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

3. Uzkrājumu aktīviem un ārpusbilances saistībām norakstīšana no bilances ārpusbilancē

Debets: bilances pasīva konts "Uzkrājumi nedrošiem parādiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

Kredīts: atbilstošais bilances aktīva konts, kurā uzskaitīts šis parāds

4. Iepriekšējos gados pamatsummai izveidoto uzkrājumu samazināšana

Debets: bilances pasīva konts "Uzkrājumi nedrošiem parādiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

Kredīts: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Uzkrājumu samazināšanas ienākumi"

5. Iepriekšējos gados uzkrātajiem ienākumiem izveidoto uzkrājumu samazināšana

Debets: bilances pasīva konts "Uzkrājumi uzkrātajiem ienākumiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

Kredīts: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Uzkrājumu samazināšanas ienākumi"

6. Pārskata gadā pamatsummai izveidoto uzkrājumu samazināšana

Debets: bilances pasīva konts "Uzkrājumi nedrošiem parādiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

Kredīts: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Izdevumi uzkrājumiem nedrošiem parādiem"

7. Pārskata gadā uzkrātajiem ienākumiem izveidoto uzkrājumu samazināšana

Debets: bilances pasīva konts "Uzkrājumi uzkrātajiem ienākumiem", kas izveidots attiecīgajam aktīvam

Kredīts: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Izdevumi uzkrājumiem uzkrātajiem ienākumiem"

8. Ārpusbilancē norakstīta parāda (pamatsummas un uzkrāto ienākumu) pilnīga vai daļēja atgūšana

Debets: bilances aktīva konts "Norēķinu konts kredītiestādē" vai "Kase" vai cits atbilstošs bilances aktīva konts

Kredīts: peļņas vai zaudējumu aprēķina konts "Uzkrājumu samazināšanas ienākumi"

Par atgūto summu vienlaicīgi samazina ārpusbilancē attiecīgajos subkontos uzskaitīto pamatsummu un uzkrātos ienākumus.

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Latvijas Bankas prezidents

M. Kazāks